

195.

**Rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej**

z dnia 17 marca 1927 r.

o wydzieleniu z administracji państwowej przedsiębiorstw państwowych, przemysłowych, handlowych i górniczych oraz o ich komercjalizacji.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i na mocy ustawy o upoważnieniu Prezydenta Rzeczy-

pospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. № 78, poz. 443), postanawiam co następuje:

Art. 1. Państwowe przedsiębiorstwa przemysłowe, handlowe i górnicze mogą być w drodze rozporządzeń Rady Ministrów wydzielone z ogólnej administracji państwowej i uznane za przedsiębiorstwa posiadające samoistną osobowość prawną.

Przedsiębiorstwa te będą zarządzane według zasad gospodarki handlowej.

Art. 2. Wydzielone przedsiębiorstwo działać będzie na podstawie niniejszego rozporządzenia oraz

statutu, zatwierdzonego na wniosek właściwego ministra przez Radę Ministrów i ogłoszonego w Monitorze Polskim.

Art. 3. Wydzielone przedsiębiorstwo państwowe podlega wpisowi do rejestru handlowego i z chwilą zarejestrowania rozpoczyna swą działalność jako samodzielna osoba prawna.

Wpis przedsiębiorstwa i jego władz nastąpi na mocy rozporządzenia Rady Ministrów o wydzieleniu przedsiębiorstwa państwowego, na mocy statutu oraz zawiadomienia właściwego ministra o ustanowieniu władz przedsiębiorstwa.

Art. 4. Wydzielone przedsiębiorstwo państwowe będzie użytkować i zarządzać majątkiem nieruchomości, oddanym mu protokółarnie w imieniu Skarbu Państwa na podstawie inwentarza i szacunku, sporządzonego przez właściwe ministerstwo łącznie z Dyrekcją przedsiębiorstwa.

Protokół oddania podpisuje imieniem Skarbu Państwa osoba upoważniona przez Ministra Skarbu.

Majątkiem nieruchomości wydzielonego przedsiębiorstwa, władze tego przedsiębiorstwa zarządzać i użytkować będą w imieniu przedsiębiorstwa a na dobro Skarbu Państwa zgodnie z postanowieniami rozporządzenia niniejszego.

Art. 5. Majątek ruchomy wydzielonego przedsiębiorstwa państwowego zostanie wyodrębniony z ogólnego majątku Skarbu Państwa i na podstawie sporządzonego przez właściwe ministerstwo łącznie z Dyrekcją przedsiębiorstwa inwentarza i szacunku zostanie protokółarnie przekazany przedsiębiorstwu na własność wraz ze wszystkimi prawami i zobowiązaniami odnoszącymi się do tego majątku.

Protokół oddania podpisuje imieniem Skarbu Państwa osoba upoważniona przez Ministra Skarbu.

Art. 6. Na podstawie ustalonej w myśl art. 4 i 5 wartości szacunkowej przejmowanego majątku przedsiębiorstwo sporządzi, nie później niż w ciągu sześciu miesięcy po rozpoczęciu swych czynności, bilans otwarcia i oznaczy swój kapitał zakładowy, stanowiący różnicę aktywów i pasywów tego bilansu.

Bilans otwarcia będzie zatwierdzony przez właściwego ministra w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 7. Wydzielone przedsiębiorstwa mogą nabywać majątek nieruchomy na własność Skarbu Państwa, zatrzymując go w swym użytkowaniu, oraz we własnym imieniu nabywać i zbywać majątek ruchomy tudzież zaciągać zobowiązania.

Zbywanie majątku nieruchomego oraz zaciąganie zobowiązań, obciążających majątek nieruchomy, może być dokonane tylko w granicach upoważnień ustawowych, uzyskanych przez Rząd na rzecz przedsiębiorstwa.

Art. 8. Wszystkie wydatki, wypływające z działalności przedsiębiorstwa, łącznie z wydatkami inwestycyjnymi, pokrywać będą wydzielone przedsiębiorstwa państwowe z własnych dochodów, przyczem wydatki inwestycyjne nie powinny przekroczyć 50% preliminowanego zysku brutto przedsiębiorstwa w roku operacyjnym; o ileby zaś zaszła potrzeba prze-

kroczenia tej granicy (50%), to na dokonanie takich wydatków inwestycyjnych musi być uzyskana zgoda Ministra Skarbu.

Statut wydzielonego przedsiębiorstwa powinien podawać zasady, według których będzie ustalany zysk brutto przedsiębiorstwa.

Art. 9. Za wydatki lub brak dochodów, spowodowane przez czynności wykonywane w interesie Państwa, jeżeli czynności tych wymagać będą potrzeby państwowe, a zostaną one zlecone przedsiębiorstwu państwowemu przez Radę Ministrów, przedsiębiorstwo będzie wynagradzane na podstawie uchwały Rady Ministrów z uwzględnieniem słusznych interesów przedsiębiorstwa.

Art. 10. Dla pełnego pokrycia wydatków wydzielone przedsiębiorstwo państwowe ma prawo dokonywać krótkoterminowych operacji kredytowych.

Przedsiębiorstwo będzie mogło również podejmować długoterminowe operacje kredytowe za zgodą właściwego ministra oraz Ministra Skarbu. Długoterminowe operacje kredytowe, które obciążać będą majątek nieruchomy, mogą być dokonywane tylko na mocy upoważnień ustawowych.

Art. 11. Za zobowiązania zaciągnięte przez wydzielone przedsiębiorstwo, niezależnie od odpowiedzialności samego przedsiębiorstwa, jest odpowiedzialny Skarb Państwa do wysokości całego majątku nieruchomego, użytkowanego i zarządzanego przez to przedsiębiorstwo.

Art. 12. Przedsiębiorstwo może powiększać swój kapitał zakładowy, czyniąc na rzecz tego kapitału stosowne odpisy z czystego zysku bilansowego. Poza kapitałem zakładowym powinno przedsiębiorstwo tworzyć kapitał amortyzacyjny i rezerwy, ewentualnie fundusz asekuracyjny.

Wysokość odpisów na rzecz tych funduszy ustali statut przedsiębiorstwa. Prócz tego mogą być tworzone na podstawie decyzji właściwego ministra, wydanej w porozumieniu z Ministrem Skarbu, inne jeszcze specjalne fundusze.

Art. 13. Na wydatki inwestycyjne, które nie będą mogły być pokryte ze środków przedsiębiorstwa, a będą musiały być wykonane w interesie Państwa, przedsiębiorstwo będzie mogło otrzymać dotację Skarbu w granicach, ustalonych w budżecie państwowym. Wszystkie wydatki inwestycyjne, zarówno pokryte z funduszy przedsiębiorstwa, jak i z dotacji skarbowej, zostaną zapisane na rachunek kapitału Skarbu Państwa.

Art. 14. Przynajmniej 50% czystego zysku bilansowego, pozostającego po dokonaniu obowiązkowych odpisów, przewidzianych statutem przedsiębiorstwa, powinno być przekazane Skarbowi Państwa.

Art. 15. Bilans, rachunek strat i zysków, oraz podział czystego zysku przedsiębiorstwa wydzielonego zatwierdza właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Sprawozdanie, zawierające bilans, oraz rachunek strat i zysków za ostatni rok sprawozdawczy będzie dołączane jako załącznik do drukowanego preliminarza budżetowego.

W budżecie państwowym przedsiębiorstwa te figurować będą jedynie w dochodach tą częścią czystego zysku bilansowego, która przy podziale czystego zysku zostaje przeznaczona do wypłaty Skarbowi Państwa (art. 14) oraz w wydatkach—temi kwotami, które miałyby być przez Skarb Państwa wydatkowane na rzecz przedsiębiorstwa.

Poza innymi operacjami finansowymi na pokrycie możliwych strat eksploatacyjnych będzie mogło również przedsiębiorstwo uzyskać pożyczkę od Skarbu Państwa odpowiednio oprocentowaną i zwrotną z zysków lat następnych, a to niezależnie od wpłat, przewidzianych w art. 14.

Art. 16. Statut określi początek i koniec roku operacyjnego przedsiębiorstwa. Bilans oraz rachunek strat i zysków powinien być przygotowany po ukończeniu roku operacyjnego nie później jak w ciągu trzech miesięcy.

Art. 17. Władze przedsiębiorstwa, posiadającego samoistną osobowość prawną, stanowią:

- a) Rada Administracyjna,
- b) Dyrekcja przedsiębiorstwa,
- c) Komisja Rewizyjna.

Art. 18. Rada Administracyjna składa się nie więcej, niż z dziewięciu członków.

Członków Rady powołuje i zwalnia właściwy minister; jeden członek zostaje powołany w porozumieniu z Ministrem Skarbu z pośród urzędników Ministerstwa Skarbu, inni zostają powołani z pośród urzędników właściwego ministerstwa lub z pośród urzędników innych władz naczelnych za zgodą odnośnego ministra, lub wreszcie z pośród fachowców nieurzędników.

Członkowie Rady nie mogą uczestniczyć w przedsiębiorstwach współzawodniczących, lub przedstawiać interesów sprzecznych z interesami przedsiębiorstwa.

Prezesa i jego zastępcę z pośród członków Rady powołuje i zwalnia właściwy minister.

Statut przedsiębiorstwa określi stosunek liczby członków Rady urzędników do członków nieurzędników.

Art. 19. Do właściwości Rady Administracyjnej należą:

- 1) ogólny nadzór i sprawowanie kontroli nad działalnością przedsiębiorstwa,
- 2) uchwalanie regulaminów Rady i Dyrekcji,
- 3) rozpatrywanie i uchwalanie planu gospodarczego, zasadniczej polityki sprzedażnej, budżetu, projektów bilansu, rachunków strat i zysków, oraz podziału czystego zysku,
- 4) sprawy zakładania oddziałów i filij przedsiębiorstwa,
- 5) uchwalanie wniosków o nabywaniu i zbywaniu majątku ruchomego przedsiębiorstwa,
- 6) uchwalanie planów inwestycyjnych,
- 7) sprawy lokowania funduszu asekuracyjnego lub rezerw specjalnych przedsiębiorstwa,
- 8) uchwalanie wniosków w sprawie obciążania majątku przedsiębiorstwa oraz w sprawie ciągnięcia pożyczek długoterminowych,
- 9) nadawanie prokury na wniosek Dyrekcji,

10) uchwalanie wszelkich innych wniosków, zgłoszonych przez Dyrekcję lub członków Rady i rozstrzyganie wszelkich spraw przekraczających właściwość Dyrekcji,

11) przedstawianie właściwemu ministrowi wniosków co do mianowania, odwołania lub pociągnięcia do odpowiedzialności członków Dyrekcji oraz stawianie wniosków co do określenia wynagrodzenia dla członków Dyrekcji.

Art. 20. Uchwały Rady Administracyjnej, które dotyczą: bilansu, rachunku strat i zysków, podziału czystego zysku, pożyczek długoterminowych, nabywania majątku nieruchomego, planów inwestycyjnych zgodnie z art. 8 muszą być dla ich ważności zatwierdzone przez właściwego ministra w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Uchwały, dotyczące zbywania i obciążania majątku nieruchomego, przedkładane będą w formie wniosków ustawowych na Radę Ministrów przez właściwego ministra w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 21. Posiedzenia zwyczajne Rady Administracyjnej zwołuje prezes lub jego zastępca w miarę potrzeby, najmniej jednakże sześć razy w ciągu roku operacyjnego. Posiedzenia Nadzwyczajne Rady zwołuje prezes lub jego zastępca na polecenie właściwego ministra, a także na żądanie co najmniej trzech członków Rady, lub na żądanie Dyrekcji.

Rada decyduje we wszystkich sprawach większością głosów; w razie równości głosów decyduje głos prezesa. Do ważności uchwał konieczna jest obecność przynajmniej połowy członków Rady. Protokoły posiedzeń Rada przedstawia właściwemu ministrowi do wiadomości.

Art. 22. Członkowie Rady Administracyjnej pobierają za wykonywanie swych czynności wynagrodzenie stałe oraz mogą otrzymywać z czystego zysku tantiemę. Wysokość wynagrodzenia i tantiemy wyznacza właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 23. W wyjątkowych wypadkach Rada ma prawo zlecić specjalne zadanie jednemu lub więcej członkom Rady, Rada może również delegować jednego ze swych członków dla utrzymywania stałego kontaktu i współdziałania z Dyrekcją. Za specjalne czynności może właściwy minister delegowanemu członkowi Rady wyznaczyć w porozumieniu z Ministrem Skarbu oddzielne wynagrodzenie.

Art. 24. Dyrekcję przedsiębiorstwa powołuje i zwalnia na wniosek Rady Administracyjnej właściwy minister.

Statut przedsiębiorstwa ustali ilość członków Dyrekcji.

Art. 25. Dyrekcja przedsiębiorstwa pełni swe czynności na zasadzie regulaminu uchwalonego przez Radę Administracyjną i jest odpowiedzialną za prowadzenie przedsiębiorstwa ze starannością porządnego kupca. W szczególności należy do właściwości Dyrekcji:

- 1) prowadzenie wszelkich spraw przedsiębiorstwa i jego rachunkowości,
- 2) układanie planu gospodarczego, budżetu, bilansów rocznych, rachunku strat i zysków, oraz składanie sprawozdań Radzie Administracyjnej,
- 3) przyjmowanie i zwalnianie personelu urzędniczego i robotniczego oraz ustalanie wynagrodzenia,
- 4) zastępowanie przedsiębiorstwa wobec osób trzecich oraz władz sądowych, administracyjnych i samorządowych.

Art. 26. Pracownicy przedsiębiorstwa nie są urzędnikami państwowymi i są wynagradzani w zależności od czynionych usług w sposób, przyjęty w przedsiębiorstwach prywatnych.

Art. 27. Do ważności zobowiązań przedsiębiorstwa wymagane są podpisy pod nazwą firmy przedsiębiorstwa dwóch członków Dyrekcji lub jednego członka Dyrekcji łącznie z prokurentem, względnie, o ile tak uchwali Rada Administracyjna, dwóch prokurentów.

Art. 28. Dla przeprowadzenia dorocznej kontroli rachunkowej i kasowej, zbadania ksiąg i bilansu oraz stanu majątkowego przedsiębiorstwa powołuje właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Skarbu Komisję Rewizyjną—w składzie trzech członków.

Komisja Rewizyjna przedkłada sprawozdania ze swych czynności właściwemu ministrowi i Ministrowi Skarbu.

Ponadto mogą przedsiębiorstwa podlegać kontroli specjalnie wyznaczonej przez właściwego ministra, niezależnie od kontroli, wykonywanej w ramach ustawy o kontroli państwowej przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Art. 29. Członkowie Komisji Rewizyjnej otrzymują z funduszków przedsiębiorstwa wynagrodzenie w wysokości, określonej przez właściwego ministra w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 30. Przedsiębiorstwo będzie zwolnione od wszelkich opłat stemplowych, należnych za czynności połączone z ukonstytuowaniem się przedsiębiorstwa, jako samoistnej osoby prawnej. Pozatem opłaca ono wszystkie podatki państwowe, z wyjątkiem podatku majątkowego, oraz samorządowe, jakie obowiązują przedsiębiorstwa prywatne.

Art. 31. Przepisy rozporządzenia niniejszego mogą być w trybie art. 1 i 2 zastosowane również do przedsiębiorstw państwowych, wydzielonych już

z administracji państwowej, bądź posiadających już oddzielną osobowość prawną.

Art. 32. Likwidacja przedsiębiorstwa, jako samoistnej osoby prawnej, następuje na podstawie uchwały Rady Ministrów, przyczem cały majątek przedsiębiorstwa przechodzi na własność Skarbu Państwa. Szczegółowe przepisy, dotyczące likwidacji, wyda właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 33. Wykonanie rozporządzenia niniejszego poleca się zainteresowanym ministrom, każdemu we właściwym mu zakresie działania, w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 34. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
K. Niezabytowski

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*

Sprostowanie:

W art. 19 p. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1927 r. o wydzielaniu z administracji państwowej przedsiębiorstw państwowych, przemysłowych, handlowych i górniczych oraz o ich komercjalizacji (Dz. U. R. P. № 25, poz. 195) wydrukowano: „uchwalanie wniosków o nabywaniu i zbywaniu majątku ruchomego przedsiębiorstwa,” winno zaś być: „uchwalanie wniosków o nabywaniu i zbywaniu majątku nieruchomego przedsiębiorstwa”.